

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

EGÉSZ ÉVRE	16.— K	NEGYED ÉVRE	4.— K
FÉL ÉVRE	8.— K	EGYES SZÁM	—60 K

FŐSZERKESZTŐ:

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108-00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Munkástoborzás.

Lapunk 15-iki számában a munkáshiányt tettük vizsgálat tárgyává. Megjelöltük azokat az utakat és módokat, melyekkel ha a munkáshiányt egyszerre nem is lehet megszüntetni, segélyükkel azonban bányaművelésünknek ez a mélyreható baja mindenestre csökkenthető. Azt is kiemeltük, hogy a munkáshiány csökkentésére igen kevés bányavállalat alkalmazza az egyedül helyes módszert. Nálunk helyes és megfelelő munkaközvetítésről jelenleg szólni sem lehet. A munkásanyag eszerint a keresletnek megfelelőleg gyorsan és legolcsóbban nem tud eloszlni, ami a tényleges munkáshiányt még csak fokozza. Rendszeres munkaközvetítés nem lévén, a legtöbb bányavállalat a munkáshiány ellen úgy védekezik, ahogyan tud. Szerez munkásokat olyan módon, amelyet talán maga sem tart a legmegfelelőbbnek.

Említettük, hogy a szénpiac fokozott keresletével szemben a vállalatok nagyon természetesen a széntermelés fokozására törekszenek. A termelést fokozni csak kellőleg gyakorlott bányamunkásokkal lehet. Ezek pedig a munkáshiány miatt mind alkalmazásban vannak. Megindul tehát az egyes vállalatok között a versengés, hogy melyik tudja ügyesebb módon a másikat a munkását elcsalogatni. Sajnos és éppen a vállalatok kárára, a munkásügy rendezése körüli összes tevékenység a toborzásban merül ki, amely pedig éppen a legalkalmasabb mód a munkásügynek a legteljesebb összezavarására.

A toborzás módja általánosan ismeretes. Azonban következtetéseink levonásáért nem lesz talán fölösleges annak legszokottabb formáját röviden vázolni.

Jó tanácsokkal és megfelelően kibélelt pénztárcával ellátva megindul egy főaknász, aknász vagy néhány ügyesebb munkás s a hónap elseje vagy közepe körül fölüti tanyáját annak a vállalatnak a bányatelepe körül, ahonnan a munkásokat el akarja hódítani. Az így kiküldött toborzók vagy arról a vidékről származott emberek, akik a helyi viszonyokkal ismerősek vagy pedig összeköttetésben állnak egy odaváló munkással, akinek segélyével és utmutatása szerint kezdik meg munkásszerzésre irányuló mesterkedésüket. Első találkozhely természetesen egy korcsma, ahol aztán a toborzó a munkásoknak, hogy régi helyükről távozásra bírja őket, először is jó áldomást fizet. Természetesen a munkások pityókos állapotát fölhasználja arra, hogy fényes ígéretekkel, jobb kereset kilátásba helyezésével, elcsábítsa őket magával. Az ilyen kirándulás

gyakran hetekig tart változó szerencsével. A toborzó egyszer-egyszer csapat munkást is viszen haza magával, máskor pedig csupán üres erszényt. Az így jobb kereset reményétől elvakított munkások aztán vagy rendes leszámolás után hagyják ott régebbi helyüket, vagy pedig *köszönés nélkül*, azonban megfelelő előleg kikérése után távoznak onnan el.

A toborzásnak ezt a módját, amikor a vállalat a maga alkalmazottját küldi el munkásszerzésre, *házi kezelésben végzett* toborzásnak nevezhetjük. Egyes bányavállalatok ezt a házi kezelésben végzett toborzást csak alkalomadtán üzik, míg másoknál a toborzás e fájának eszközlésére egy egész szemfüles hivatalnoksereg működik.

A *házi kezelésben végzett* toborzással szemben áll az *ügynökök*, vagy *állandó megbízottak* útján való toborzás. Az ilyen ügynökök jórészt a bányatelek körüli falvak korcsmárosai közül kerülnek ki, akik rendszerint sűrű érintkezést tartanak föl a bányamunkásokkal, a bányatelep munkásügyeiben benfentesek s beavatottságukat igyekeznek is rendszerint a maguk hasznára fordítani. De igen sok toborzó ügynököt lehetne találni az alantasabb vasuti alkalmazottak között is, akik a vándorló s utközben pénzükből kifogyott munkásokat nagylelkűen ellátják bizonyos bányatelepekre érvényes vasuti jegyekkel. Toborzási ügynökök azután még a hivatászerű munkásközvetítők, akik igen gyakran az egész országra kiterjedő összeköttetést tartanak fel a bányamunkások között.

Az a tény, hogy ha a munkás nincsen helyével megelégedve és egy más bányánál kedvezőbb munkaalkalmat remél s régi helyének törvényes fölmondással történt elhagyása után oda el is meheszen, semmiképp sem kárhóztatandó. Megakadályozni a bányamunkások szabad vándorlását egyenlő volna a régi jobbágyok röghözköttöttségével, amely a gazdasági termelés mai fokán éppen a tökére nem kívánatos. Nekünk azonban, akik a tényleges viszonyokat objektíve vizsgáljuk, kötelességünk kijelenteni, hogy a toborzás egyik legnagyobb és legbiztosabb megrontója bányáinknál az amugy sem rózsás munkásviszonyoknak. Elismerjük azt, hogy a toborzást csak mint kényszereszközt, végszükségben alkalmazzuk bányavállalataink. Tudjuk azt is, hogy ha a termelés fokozására munkás kell, azt az üzlet érdekében úgy kell megszerezni, ahogyan lehet. Az is bizonyos, hogy a tanult munkás kívánatosabb, mint az olyan, amelyik még bányában soha sem volt. Mindezeknek mérlegelése azonban nem tarthat vissza bennünket attól, hogy nyíltan rá ne mutassunk a

toborzás árnyoldalaira s arra a rejtett veszedelemre, melyet annak elfajulása magában rejt.

A toborzással

1. a munkaadó tőkés nem ér célt;

2. a munkás érzékeny kárt szenved;

3. féltő, hogy a toborzás elfajulása a bányamunkások körében majd veszedelmes fokozza a vándorlási ösztönt és lassankint őket egészen demoralizálja.

Akik csak egy kicsit is ismerősek az egyes bányavállalatok munkásviszonyaival, azok tudják a toborzás árnyoldalait. Ha a házi kezelésben végzett toborzást vesszük, azonnal kitűnik, hogy az eredmény nem áll arányban az áldozatokkal. Az üzem gyakran hetekre, sőt hónapokra elküldi toborozni legügyesebb felvigyázóit és munkásait, akiket legfőbbzör tiltott munkásszerzés miatt elcsip a köz-igazgatási hatóság s akik igen sok esetben eredmény nélkül kénytelenek visszatérni. És kérdezzük, hogy nem kiszámíthatatlan veszteség-e az az üzemre, ha a toborzással járó könnyelmű életmód esetleg egy derék, megbízható és szorgalmas felvigyázóját, vagy munkását megtántorítja s hazatérve, nem lesz neki kedves a munka? Példák vannak, hogy a toborzás mennyire elrontotta, kísérletbe vitt nem egy becsületben megöszült munkást, aki a maga megbízhatóságával egyszercsüen elveszett az üzenre.

Általános tapasztalat az, hogy a toborzott munkás nem marad meg. Ennek oka az, hogy valószínűleg nem mindig a legjobb munkások engednek a csábításoknak. Az egyes társulatok munkásvándorlási statisztikája a legkétségtelenebb bizonyíték, hogy a toborzás nem alkalmas mód a munkásállomány növelésére. A toborzott munkások fölcsigázott igényekkel mennek új helyükre s rendszerint elégedetlenné, vándorlásra hajlandóbbá teszik a meglévő békés és elégedett munkásnépséget is. A toborzásnak házi kezelésben üzött módja azonban még csak hagyján. Az ügynökökkel vagy megbízottak útján való toborzás még kevésbé alkalmas a munkásállomány növelésére. Az ügynök vagy megbízott a szállított munkások száma szerint kapja a maga 4—5 korona díját a vállalatától. A munkásszerzőnek tehát érdeke az, hogy mentől több munkást szállítson. Hogy a munkás megbízható-e, meg fog-e maradni új munkahelyén, ahhoz neki semmi köze. A fő az, hogy ő megkapja a maga fejszám szerinti jutalmát. Hogy munkásokat szerezzen, valószínűleg nem is fog takarékoskodni a kecsegtető ígéretekkel. Amikor a munkás aztán megérkezve, látja a viszonyokat, talán le sem megy a bányába, hanem faképnél hagyja a társulatot. Természetesen az ügynök nagyon jól tudja ezt és újabb ígéretekkel, természetesen darabszám szerinti jutalomért, utiköltség-előleggel egy újabb bányatelepre segíti a munkásokat. Es így folytatódik tovább a játék, ki mondaná, hogy a munkásügy konszolidálására? Az ügynökök útján szerzett munkásoknak még csekélyebb százaléka lesz

állandó munkássá, mint a házi kezelésben toborzottaké. A munkás új helyén az ügynök ígéreteit, amely a munkást régi helyének elhagyására bírta, nem veszik, de nem is vehetik figyelembe. A munkás megcsalva érzi magát s ha nyomban meg nem szöki, még nagyon jó. Az ügynökök útján szerzett munkásoknak mintegy 70 százaléka egy-két hónap alatt elpárolog. Egy jelentős számuk már az előleg és a társulati kiruházás után nyomban eltűnik. De hiszen csak a saját könyveiket kell megnézni a vállalatoknak, ezeknek a toborzásra elkönyvelt tételei bizonyítják legjobban, milyen aránytalan költségekkel jár a toborzás. Az eredmény a munkáslétszám gyarapodásában pedig ilyen módon igazán nagyon csekély.

A toborzás magára a munkásra sem alkalmas munkaközvetítési mód. Az ügynök vagy házi kezelésben toborzó megbízott, a munkásokat kecsegtető ígéretekkel csalogatja el előbbi helyükről, s ha a munkás új helyére érve azt látja, hogy a kereseti viszonyok ott sem jobbak, esetleg még rosszabbak, elégedetlenkedni kezd. Rászédetlenné érzi magát. Amikor pedig a munkás elégedetlen, ez a lelkiállapot okvetlen visszahat az ő munkateljesítő képességére is. Megecsik az is, hogy rendes lakást ígérték neki az új helyen s bezsufolják többbedmagával egy deszkabödébe. Az utiköltséget mindjárt az első fizetés alkalmával levonják tőle. Ezenkívül még sok más dolog is arra készíti, hogy otthagyja fölmondás nélkül a helyét. A könyvéért napokig kell várnia, sőt azt talán 14 napig meg sem kapja. Azután viszi őt az ügynök más bányatelepre. A vándorlás közben, különösen ha családja is van, napokig éheznek. Az utazással, a munkába való ki- és beállással hetekig nem dolgozik és jelentékeny keresetétől esik el, amit mind elkerülhetett volna, ha a régi, aránylagosan jobb helyéről szép szóval és áldomással el nem csábítják toborzás útján. A régi helye már csak azért is jobb volt, mert annak viszonyaihoz hozzászokott. Ezek és sok más dolog miatt, a toborzással velejáráó csábítás folytán, a tisztességes munkáselem igen érzékeny károkat szenved.

A toborzás csak az ügynöknek és a hanyag, tisztességtelen munkásnak használ. Az ügynöknek érdeke, hogy a munkások mentől inkább vándoroljanak s ő mentől több közvetítési díjhoz jusson. A munkakerülő és tisztességtelen munkás is egészen jól beletalálja magát a toborzás teremtette helyzetbe. Hónapokig vándorolhat munka nélkül egyik bányatelepről a másikra, utiköltséget is kap, föl is ruháznak, egy-két napi munka után előleget is kap, amelylyel azután szépen tovább állhat. A toborzás csak a jóra való munkásnak nem használ, mert azt igen gyakran keserves helyzetbe kényszeríti.

A bányavállalatoknak pedig, amint azt kimutattuk, a toborzás igen rossz munkásszerzési mód, amellyel a rengeteg költség dacára sem érnek célt. A munkásiány napról-napra égetőbb, mégis azt

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest,
VI. kerület, Teréz-körút 15. szám.

látjuk, hogy a máskor előrelátó tőke maga is nehezen eszmél föl s a munkás-ügy rendezése helyett csak a toborzásra költ, amellyel még a mostani állapotokat is rosszabbá teszi saját magára is. A mai rendszernek úgy a bányamunkás, mint a bányákba befektetett tőke, áldozata, azért azon változtatni kell. Rossz tanácsadói azok a tőkének, akik azt hangoztatják, hogy a munkásszerzésnek egyetlen módja a toborzás és nem serkentik a tőkét helyesebb munkáspolitikára. Véleményünk az, hogy ha azt a tetemes költséget, amelyet egyes bányavállalatok évenként toborzásra kiadnak, egyenesen munkásjóléti intézmények létesítésére fordítanák, sokkal inkább maradásra bírnák munkásaikat és nem okozna nekik annyi zavart a munkáshiány. Helyes bánásmód és a munkás-jólétnek fokozásával lehet csak célt érni. Minden más törekvés ideig-óráig sikeres lehet, de végeredményében céljavesztett.

A munkáshiány megszűnését várni alig lehet. A munkáshiány enyhítésére eddig horvátokat hoztak bányáinkba a vállalatok. Azonban a Balkán-báboru befejezésével a társországokból olyan nagymérvű kivándorlás fenyeget, hogy ezekre a segédcapatokra, melyeknek munkahatálya, az egyéneket tekintve, aránylagosan amúgy is rossz volt, többé számítani alig lehet. A bányákban érdekelt tőkét tehát a veszedelmesen növekvő munkáshiány mégis csak rá fogja kényszeríteni a munkásügygel való fokozottabb törődésre. S amelyik vállalat elől fog járni ezen a téren, az munkájából anyagi hasznot is fog huzni, mert mentesülni fog a munkáskivándorlással kapcsolatos bajoktól és a jórészt haszontalanul kidobott toborzási költségektől. Ott ugyanis, ahol a munkásokkal megfelelő módon bánnak és biztosítják nekik jóléti intézményekkel az olcsó megélhetést, nem lesz munkáshiány; ott hiába fognak ólálkodni és szíriénhangokkal csábítani a toborzók; onnan a tisztességes munkás nem fog elkiváncozni.

A toborzás egyelőre hát csak folyik tovább és valószínűleg addig fog tartani, amíg a bányamunkások jórésze a toborzási alapok jóvoltából időszakos munkakerülővé és országcsavargóvá nem lesz. Érdekes megfigyelni, hogyan készíti elő maga a tőke a saját pénzén a toborzással és annak kinövéseivel a munkásai között a mindinkább fokozódó dologkerülést és elégedetlenséget. Azzal a pénzzel olyan szociális intézményeket is lehetne létesíteni minden bányatelepen, melyek élesztenék a bányamunkások munkakedvét és megelégedettekké tennék őket az üzem jelentékeny anyagi előnyére.

Dehát, ugyebár, senki sem kívánhatja a bányákban gyümölcsöző tőkétől, hogy a többi termelési ágakban lekötött tőkénél előrelátóbb legyen és a munkáskérdések szerencsés megoldásával igyekezzék a maga helyzetét könnyebbé, nyereségét pedig nagyobbá és biztosabbá tenni?!

Új eljárás és berendezés nagyolvasztó-, kokszkemence generátorgázok tisztítására.

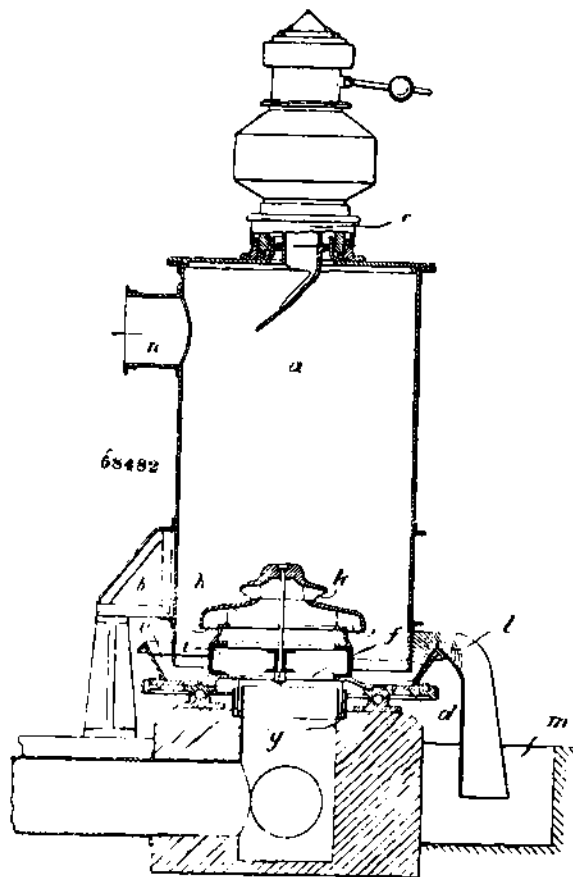
Az eddig szokásos, nagyolvasztó-, generátorgázok vagy hasonlóak tisztítására alkalmazott eljárásoknál a gázoknak a magukkal vitt torok-, illetve szénportól való megtisztítása oly módon történik, hogy a gázok egy skrubberen vezetnek át, melyben víz csörgedezik lefelé finom elosztásban, illetve, melybe víz fecskendeztetik be, mire azután a gázok által a magukkal vitt por a nedvítés következtében bekövetkező összemósodás, valamint a hozzája tapadó vizesüppeszkék

következtében a felfelé vezetett gázáramot már nem képes követni, leülepedik és azután eltávolítható.

A gáznak száraz tisztítása eddigelé csak úgy-novezett olótisztítás gyanánt alkalmaztatik, melynél csak a legdurvább alkatrészek távolíthatnak el. Ezen tisztítási módnak alapfelfogása lényegében abban áll, hogy a gáz által magával vitt részecskék egy nagyobb tartályban a sobosság csökköntése útján, adott esetben egy a tartályban elrendezett eső segítségével lerakotnak.

Ezzel szemben az új berendezés célja az, hogy a gázok a magukkal ragadt portól, kátrányos alkatrésztől és hasonlóktól száraz uton tökéletesen megtisztítsanak, mely célra a tisztítandó gázt alkalmas szűrőanyagoknak, legcélszerűbben finom szeméses anyagoknak, mint szemésézott nagyolvasztófalaknak, koksztörmelékeknek, homoknak vagy hasonlóknak egy vagy több megfelelő magas rétegen vezetjük át, miáltal a magával vitt por az említett anyagokon való átlépésnél visszamarad, amennyiben az apró szűrőanyag-részeket, illetve ezek között lerakódik. Hogy már most a szűrőben levő kis átbocsátások a gáz áthaladását eltömődés által ne gátolhassák meg, előnyösen arról gondoskodunk, hogy az említett anyag valamely módon mozgásban tartassék, miáltal a gáz átlépésére szükséges, a szűrőanyag-részek között levő kis átbocsátások állandóan váltakoznak. Emellett az elhasznált, már sok port tartalmazó szűrőanyag folytonosan elvezetetik és pótlására friss anyag vezetetik be. A találmány tárgyát képező eljárásra nézve tehát lényeges, hogy a tisztítás folytonos legyen, anélkül, hogy a porral belepett szűrőanyag eltávolítására szüneteket kellene tartani.

A csatlakozás az eljárás foganatosítására szolgáló készülék példaköpeni kiviteli alakját mutatja.

A (b) konzolokra holtállón ágyazott hengeres (a) tartályba a gázmentes, forgatható (c) adagoló-berendezés segítségével szűrőanyag vezetetik be és pedig a tapasztalatok szerint szükséges magasságig; a tartály szükség esetén több réteg képzésére megfelelően felosztható. A tartályt alul a (d) fenéklemez vagy tányér zárja el, melyet egy alkalmas berendezés

forgathat. Hogy a gázok a köpeny és a tányér között át ne léphessenek, a köpeny a tányérba nyulik és az utóbbihoz képest az (e) vizelzárás segélyével tömítettik. A kifelé szintén (g) vizelzárás segélyével tömített (d) tányérnak (f) nyílása felett az (i) fölépítmény van elhelyezve, mely felül (h) süveggel van ellátva. A fölépítmény célszerűen sokszögű alakkal bírhat, hogy a rajta fekvő szűrőanyagot könnyebben vihesse magával vagy pedig a fölépítmény ugyanezen célra forgástartot is képezhet, mely esetben előnyösen excentrikusan rendeztetik el. A (h) süvegben a kiáramló gáz részére (k) nyílások vannak alkalmazva. A tányérban összegyűlő elhasznált szűrőanyag kivételére az (l) kaparó van elrendezve, mely a köpenyre orósított és a rajta összetörődő anyagot a tányér szélén át az (m) csatornába vezeti, ahonnan az anyag azután eltávolítható. A gázok az (o) csatornán vagy csővezetékön át a fölépítmény alatt lépnek be. A gázok innét a (h) süvegen és a (k) nyílásokon át a szűrőanyaggal megtöltött (a) tartályba áramolnak, a szűrőanyagon áthatolnak és felül (n) nélf megtisztítva eltávoznak.

Az elhasznált szűrőanyag a (d) tányérban összegyűlik, a tányér forgása által az (l) kaparóhoz kerül, itt összetörődik és a tányér szélén át az (m) csatornába vezetetik. Az elhasznált anyag a gázmentes (c) adagolóberendezés segélyével időnkint friss anyaggal pótlandó. Ily módon az üzem teljesen folytonos.

Ez az eljárás az eddig szokásosokkal szemben számos lényeges előnnyel bír. A nedves tisztítókkal összehasonlítva, a vízfogyasztás, valamint a hozzátartozó szivattyutelepek olmaradnak, a ventilátorok üzeméhez szükséges erő megtakarítható, gázszárítót és az ehhez tartozó készülékeket nem kell alkalmazni, valamint végül az említett tisztítóhoz képest új berendezés rendkívül egyszerű és olcsó.

Az eddigi száraz tisztítókkal a gáz egyáltalán nem tisztítható egészen a szükséges csekély pormentességig (pl. géphajtás céljára). Jelentékeny előnyt képez továbbá a folytonos üzem lehetősége, minthogy az elhasznált anyag és a lerakódott por önműködően elvezetetik.

HAZAI HIREK.

Kartellbe lépnek-e az állami szénbányák? Mult heti vezércikkünk a legélénkebb visszhangot keltette az egész közvéleményben. Fentartjuk hírünket, mely szerint kész megállapodás van az állami szénbányák kartellirozására, illetőleg arra, hogy egyik igen előkelő pénzintézet „védőszárnyai” alá helyeztessenek. Hihetőleg azonban erre a végzetes intézkedésre mégsem fogja elszánni magát a pénzügyminiszter.

Változás a pénzügyminiszteriumban. Arról értesülünk, hogy a pénzügyminiszterium XIV. főosztályának (bányászat) főnöke, a jól megérdemelt nyugalom után vágyódván, nyugdíjazási kérvényét már átnyújtotta a miniszternek. A 40 évi szolgálatot tényleg meghaladó szolgálati ideje van, Utódjául egy igen tehetséges miniszteri tanácsost, aki erősen képzett bányajogász is, emlegetnek. Ez a nyugdíjazás kapcsolatos az új nyugdíjtörvénnyel és a pénzügyminiszterium több főosztálya vezetőjének távozásával.

A földgáz és cinkkohó. Tudvalevő, hogy Nagybányán, Felső- és Kapnikbányán, Óradnán bő sfabrit telepek vannak, amelyeknek kiaknázásával senki sem törődik, dacára annak, hogy évenként több mint husz millió korona ára cinket hozunk be külföldről. Most fölmorúlt az a terv, hogy a földgáz értékesítésével kellene a sfabrit telepek kiaknázását kapcsolatba hozni. A Bányászati és Kohászati Egyesület Zalatna vidéki osztályának legutóbbi közgyűlésén került napirendre a figyelemre méltó indítvány, amely az egyesülettel föl akarja hivatni a kormány figyelmét egy cinkkohó fölállítására.

Az indítvány kifejti, hogy az érc a nemesfémek bányászata mellett csak kevés külön munkást igényel s azokkal együtt kitermelve, jelentékenyen javítaná a gyöngülő aranybányászat üzleti eredményeit. Az említett bányahelyeken és általában az erdélyi érchegységben annyi a cinkérc, hogy együttesen évente elcsinálta 500—600 vagon, később az ipar fejlődésével 700—800 vagon 40—50 százalékos cinktartalmu ércet bocsásson kohósítás alá. Ez ugyan még nem nagyon tekintélyes érckészlet, de az ebből nyerhető cinkfém értéke (100 kg. = 60 K) már jóval meghaladja az egy millió koronát s elég ahhoz, hogy ha évről-évre biztosítva van, egy másfél évtized alatt visszafizesse a kohászati befektetést. Az olcsó tüzelőanyag gyanánt pedig ott a bőséges sármási földgáz, mely mintha csak azért fakadt volna ki a földből, hogy segítsen a magyarnak ipart teremteni. Miután az ércet olcsóbb a gázhoz vinni, mint megfordítva, a szamosvölgyi vasuton Nagybányáról 186, Óradnáról 141 km. utat kell csak megtenni az ércnek, hogy a gázzal Apahidán találkozzék. Itt éri el ugyanis legközelebb a Kolozsvárra létesítendő vezetékét. Ez a románakta vidék pedig igen alkalmas a gyáralapításra, míg a kereskedelmi adminisztráció tekintetében esetleg Kolozsvár volna kedvezőbb. Akár Apahidáig, akár Kolozsvárig számítva, a 10 tonnás kocsiakomány fuvardíja nem több 60—80 koronánál. A napi földgázszükséglet 800—1000 vagonos ércfeldolgozás esetén maximum 10.000 m³ volna. Az ércnek pörkölési gázait lekötendő, kénsavgyár építése volna kívánatos a kohóval kapcsolatban, a kénsavat pedig műtrágyagyártásra lehetne mindjárt ott fölhasználni. Részletesen kimutatja az indítvány a költségeket is, amelyek közül a tüzelőanyag a leg súlyosabb tétel. 100 kg. ércre 140 kg. jobb minőségű kőszén kell ugyanis számításba venni. Nálunk azonban éppen ez a költség redukálódna a legnagyobb mértékben, a földgáz miatt. Az egész gyártelep számára befektetendő tőke, kénsav- és műtrágyagyár nélkül, a fönti méreteken 800.000 K-át, ezekkel együtt pedig egy millió és 200 ezer koronát igényelne esupán és ez az összeg a szokásos ötszázalékos amortizálással husz év alatt kamataival együtt megtérülne. A nagyszorú perspektívát megnyitó indítványt nagy melegséggel fogadták és a választmány elé utalták tanulmányozás végett.

Közgyűlések. A *Deutsch Bertalan chamolle- és agyaggyár r.-t.* május hó 3-án tartja rendes évi közgyűlését. Mérlegszámla. Vagyon Gyári berendezések 1,308.838 K 57 f. Kézpénzkészlet 25.737 K 45 f. Árukészlet 119.971 K 70 f. Óvadékok 11.300 K. Előre fizetett kamat és biztosítási díj 13.757 K 66 f. Adósok 153.754 K 01 f. Összesen 1,705.339 K 39 f. — Teher: Részvénytőke 550.000 K. Elfogadványok 950.000 K. Gépek értékesítkezési tartalékalapja 129.883 K f. Hitelezők 75.456 K 14 f. Összesen 1,705.339 K 39 f.

A *Zenica vasipari r.-t.* május hó 7-én Böcsben tartja XIII. rendes közgyűlését.

A *Korláti bazaltbánya r.-t.* május hó 14. [napján] tartja XIII. rendes évi közgyűlését. Veszteség- és nyereségszámla. Költségek és fizetések 63.254-60 K. Adó 9494-31 K. Tiszta nyereség 164.139-25 K. Összesen 236.888-16 K. Nyereségáthozat a mult évről 820-51 K. Nyers nyereség 236.067-65 K. Összesen 236.888-16 K.

A Magyar Kárpáti dolgozik. A Muraközről már elvonultak az „angolok”, hogy furógarnitúráikat az Iza völgyébe hordják fel. Még a földbe mélyített csöveket sem hagyták ott a bánya adományosának. Ugy látszik, igen nagyon tökeerősek lehetnek, hogy oly pontosan kiszámították, hogy kivenni a csöveket, felszállítani az ország egyik sarkából a legészakkeletibb másik sarkába még mindig olcsóbb, mint egyszerűen megvenni Zólyombrezón, mely állami gyár lévén, az államtól oly szertelenül támogatott vállalatnak, mint a Magyar Kárpáti, olcsón adja amugy is a csöveket felsőbb rendeletre. Hogy oda-

lenn a Muraközben botokkal verekszenek a szó szoros értelmében a csövek körül — miként ezt tudósítók Muraszterdahelyről jelenti — a szegény és javaiból kiforgatott bányatulajdonosok az állammal kitűnő szerződést kötött petróleumkutató társaság, legyen az az ő dolguk. Egymás hátán igazítják el igazait. De méltó-e vajjon az állam tekintélyéhez az, hogy olyan társaságnak adnak nagy kedvezményeket, olyan társaságnak nagy részvényese az állam, mellyel szemben nincs más remediuma a magánosnak, mely vele szerződésben volt, mint a bot?... Hát az állam is botot ragad majd, ha bajok lesznek Izsaszacsalon? Nincs pedig kizárva, hogy erre kerül a sor, mert a nagy garral beigért petróleum még mindig nincs meg A Koronaherceg-utcában legalább, ahol a Magyar Kárpáti a nagy titkait őrzí, még mindig nem tudnak petróleumról.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület főisk. ifjúsági osztálya f. hó 22-én, kedden este osztályülést tartott a főiskola mennyiség-tani előadó termében. Előadott *Mazalin Pál* IV. b. m. k. az Anhalt-hercegségben ezidő szerint folyó kállisó-kutatásokról.

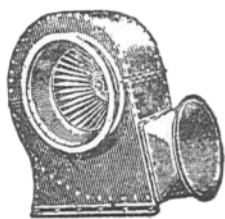
Bányatársgyűlés. Az abrudbányai bányabiztoság a Verespatak községben Affinis-hegyen bányászóként Anna Joskóli-cég bányatársulat igazgatójának, *Winkler Ede* vorespataki lakosnak kérelmére rendkívüli társgyűlést hív egybe május hó 19-ére.

Bányaárverés. A gyulafehérvári királyi törvényszék mint bányabiztoság, *Thucz György* abrudbányai lakosnak a társulat vezetőnek *Kárpin Bunavestire Nyegresty* cégű bányatársulat végrehajtást a védő elleni ügyében 898 korona 89 fillér és járuléka árverésre elrendelte. Árverés alá kerülnek a *Kárpin S. Bunavestire Nyegresty* cégű bányatársulatnak Affinis Kárpin-hegyen fekvő *St. Bunavestire* és *Demeter* védnövi bányatelkek. Kikiáltási ár 300 korona. Az árverés első határideje június hó 14. napja.

A nemzetközi geológiai kongresszus szervezőbizottság Ottawából beküldte lapunknak a kongresszus programját, amelyet legközelebbi számaink egyikébe fogunk ismertetni. A tizenkettedik nemzetközi geológiai kongresszust augusztusban tartják meg Kanadában a kormány, a tartományi kormányok, a Département of Mines és a Canadian Mining Institute együttes meghívására. A kongresszus tiszteletbeli elnöke a *connaugkit* herceg, Kanada fő kormányzója. A kongresszus számos kitándulást rendez, hogy a résztvevők Kanada geológiai, fiziografiai és általában természeti viszonyaival és geográfiájával megismerkedhessenek. A kongresszuson Magyarország képviselőjében *Lóczy Lajos*, a Földrajzi Társaság elnöke és *Lőrentey Imre* egyetemi rendkívüli tanár fognak megjelenni.

Lóczy, a Vezuv kráterében. A mi európai hírű nagy tudósunk, a fáradhatatlan *Lóczy Lajos*, megint hirt hallat magáról. Olasz lapok írják róla a római nemzetközi földrajzi kongresszussal kapcsolatban s kiemelik, hogy ez a „fiatalosan” friss és nagy tudós a Vezuv kráterébe is leszállott a fiatal *Teleki Pál* gróffal, aki tudományos földrajzi dolgozataival s utóbbi nagy szabású tudományos könyveivel Londonban is általános feltűnést keltett. Érdekes, hogy *Lóczy* már túl van a hatvanon s rugékonysága, acélos frissesége megszegyeníti a fiatalokat is. Tudományszomja nem ismer semmi határt. Mint olasz forrásból vesszük, a nemzetközi földrajzi kongresszus befejezése után a magyar geológusok tanulmányutra indultak az olaszországi vulkánok vizsgálására *Lóczy Lajos* dr. vezetése alatt. *Marcalli* nápolyi tanár, a Vezuv vizsgáló-intézet főnöke kalauzolta a magyar társaságot. A Vezuv kráterének körüljárása egy napot vett igénybe, amely alkalommal *Lóczy* tanár három kísérővel, nagy veszedelmek közepette, a kráterbe is leereszkedett mintegy 100 méter mélységig; mélyebbre azonban nem hatolhatott, mert a mérgező kigőzölögések útját állták.

Szerencsétlenség:k. A veresvizi bányában *Kiss Márton* és *Weisz László* bányászok leomló kővektől súlyosan megsebesültek. — *Huber Lajos* *Faludi Jenő* bányamérnököt hivatalos útjuk közben automobilszerencsétlenség érte. A két mérnök a földgázkirendeltség automobiljában igyekezett Aranyosgyéresre; a közlekedés akadályánál a teljes sebességgel száguldó autó tengelye örött s a bentülők hatalmas ivben estek az uttestre. Mindketten súlyos sérüléseket szenvedtek. *Veres* község határában levő bányatelepen dinamitszerencsétlenség történt. Megint a fagyott dinamit helytelen kezelése idézett elő szerencsétlenséget. *Csonka László* köfőjtő munkás fagyos dinamitpatronokat akart melegíteni. A patronokat a tüzes vaskályha tetejére tette. Egyszerre a kályha tetején száradó dinamitpatronok fölrobbantak. Az erős robbanás kivágta a ház tetejét, azonkívül összedöntötte a falakat. A robbanásra összeszaladt a bánya személyzete, azonnal hozzáfogott a mentési munkálatokhoz. Elsőnek a bányász és három éves leányának holttestét találták meg. A dinamit a kis leányt olyan erővel vágta a földhöz, hogy a feje szétzúzódott, azonkívül a lába és keze tört el. Megtalálták még *Mitrovicz* feleségét, tizenkét éves *Jolán* és hét éves *Márta* nevű leányait is. Az asszony a mellőn, a leányok pedig a hátton és az alsótesten szenvedtek súlyos sérülést. *Csonka Lászlót*, akit alkalmasint megölt a robbanás, még nem találták meg. — A *Bátöny* község határában folyó mélyfúrásnál halálos szerencsétlenség történt. A furó-állvány gerendái szóthulltak és *Oláh Mihály* nevű munkást megölték. A *Rudai 12.* Apostol-társulat muszári-i bányatelepén *Dud*

Blackman | Szellőző

ventilátorok,
exhaustorok,
fúvók minden célra

szárító, szívó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

(3793/a 863/24)

Telefon: József 26—56.

János munkás egy úgynevezett „topogót“ akart lehozni. A szikla rázabált és megölt.

Elhanyagolt bányák. A rozsnyói bányabiztoság felhívja a Bóltér község határában fekvő Gyula védnevi bányatelek tulajdonosait, hogy az elhanyagolt üzemet vegyék föl, mert különben a hivatalos eljárás során jogosítványaik el fognak vonatni.

Medgyes földgáz szerződése. Medgyes városa megkötötte az állammal a földgáz felhasználására vonatkozó szerződést. Medgyes városa napi 8000, évi 2,920.000 köbméter gázt fog kapni a 22. számú erdei földgáz-kútból. Fizet érte a kincstárnak köbméterenként hattized fillért. Az egész évi lekötött mennyiségért tehát a város 17.720 koronát fizet. Ugyanennyi mesterséges gáz ipari célra 467.200 koronába kerülne, amint hogy Kolozsvárt a mesterséges gáz köbmétere ipari célra 16 fillérbe kerül, annak ellenére, hogy a mesterséges gáz csak fele akkora hőerővel bír, mint a földgáz. A lekötött mennyiséget az állam 25 évre biztosítja a városnak, 15 év eltelté után a hattized filléres egységárát a kormány felemelheti. A földgázát Medgyes város és a vonal mentén fekvő községek kivilágítására, a községek és város lakosságának háztartási, ipari és mezőgazdasági céljaira, valamint a már fennálló ipar-telepek fejlesztésére használják föl.

Szabadalmi hírek. Legutóbb az alábbi bányászati és kohászati találmányokat jelentették be szabadalmi hivatalunknál *Blasium* Viktor lupényi bányamérnök új konstrukciójú *réselőgépet* jelentette be. (Részletes leírását legközelebbi számaink egyikében hozzuk.) *Wilhelm Kurze* öntödötulajdonos Neustadtban. *Berendezés tetszőleges kemetszeti magoknak előállítására fém- és vasöntések számára.* — *Deutsche Gasglühlicht-Aktiengesellschaft (Auer-gesellschaft)* cég Berlinben. *Eljárás volfram-diót melegén fuzására.* *Egri Márton* főmérnök Budapesten. *Öntőforma.* — *Metallbank und Metallurgische Gesellschaft Aktiengesellschaft* cég Mfm. Frankfurtban. *Porzágálló szerkezet mechanikus pörkölőkemencék számára.* *Botsen Re* gyáros Jodoigneben. *Eljárás mesterséges kövek és márványok előállítására.* *Fried. Krupp Aktiengesellschaft Grusonwerk* cég Magdeburg-Buckaiban. *Magneses előkészítéshozás több munkahelytel összes munkahelyekkel közös kihordótaggal.*

Az anina—bozovicsi keskenyvágányu vasut közigazgatási bejárását április 21-én tartották meg. A körülbelül 60 kilométer hosszú vasut építőköltségei mintegy hétmillió koronával vannak előirányozva. Valószínűleg csak a jövő tavasszal fognak hozzá az építkezéshez.

Szanálják a Pálffy-féle vasgyárat. A szegedi Pálffy-féle vasgyárat újból talpra fogják állítani. A kereskedelemügyi miniszter megadta a vállalatnak a kért 300.000 korona államsegélyt. A miniszter kikötötte azonban, hogy a gyárnak legalább 600.000 korona alaptőkével részvénytársasággá kell átalakulni és legkevesebb 150 munkást kötelese foglalkoztatni. A belügyminiszter is jóváhagyta Szeged város ama határozatát, amelylyel a város a Pálffy-vasgyárnak tizenöt hold területet kedvezményes áron eladott. A miniszteri határozat értelmében tartozik a gyár tulajdonosa öt

éven belül tíz hold területen a gyár építését befejezni, öt holdon pedig munkáslakásokat építeni.

A selmeci főiskola tavaszi gyakorlatai. A selmecbányai m. kir. bányászati és ordészeti főiskola harminc IV. éves bányamérnökhallgatója Réz Géza főiskolai tanár vezetésével folyó hó 19-én Salgótarjánba ment tavaszi tanulmányutra. Május hó 1-től 11-ig ugyancsak Réz Géza főiskolai tanár vezetésével tizenegy IV. éves bányamérnökhallgató a tatabányai, a brádi, a verespataki, az abrudbányai, a marosújvári és a kissármási, május 23-án és 24-én pedig a nyitrai bányai bányaműveket fogja tanulmányozni. A júniusi köthetes nagygyakorlat végleges programja ezidőig még nincs megállapítva. A főiskola III. és IV. éves fémkohómérnökhallgatói Faller Károly és Schelle Róbert főbányatanácsosok, főiskolai tanárok vezetésével folyó hó 17-én indultak hat napig tartó tanulmányutra. Tanulmányutjukon a körömbányai, a zsolnai, a besztercebányai, a losonci és a budapesti kohókat és vegyészeti gyárakat fogják megtekinteni.

A brombergi gépgyár Magyarországon. A Brombergor Maschinenbau-Anstalt G. m. b. H. elhatározta, hogy speciális berendezéseit és gyártmányait Magyarországra is exportálja s vezérképviseletével *Erdeelyi József* okl. gépészmérnököt bizta meg. A gyárnak két osztálya van. Egyik osztálya speciálisan foglalkozik az összes cukorgyári berendezésekkel. Másik osztálya pedig, mely még hatalmasabb, az összes szállítóberendezéseket *öblöi fel.* Különösen felhívjuk a szakkörök figyelmét *kezelőtörő és tároló berendezéseinek, sodronykötélpályáinak, függővasutainak és szalagszállítóinak érdekes konstrukciójára.* Ez a gyár méltán számíthat arra, hogy magyar vállalatoktól számos megbízást fog kapni, mert nagy teljesítőképessége, garanciája annak, hogy minden kívánalmaknak meg tud felelni.

A Kaláni bánya és kohó r. t. mérlege félmillió korona nyereséggel zárult. A nyereség- és veszteségszámla Tartozik: Általános üzleti kiadások 137.210 korona 40 fillér. Kamatok 133.197 korona 69 fillér. Értékesítéskorábbi tartalékszámra 300.000 korona. Nyereséggyenleget 529.786 korona 23 fillér. Összesen 1.100.194 korona 32 fillér. Követel: Nyereségáthozatal 321.312 korona. Nyereség a bánya- és kohóműveknél 778.882 korona 32 fillér. Összesen 1.100.194 korona 32 fillér. A vállalat a nyereség dacára sem fizet osztalékot, mert a nyereséget adósságai törlesztésére fordítja. A tavaly emlegetett fölszámolás kérdéses teljesen elvesztette aktualitását.

A körösbányai barnaszénbányákat hír szerint a berlini Deutsche Bohrgesellschaft akarja megszerezni s e célból a tárgyalásokat megindította.

Műsken, Gonda és Vértes szakmunkásokkal Budapesten vállalat alakult sodronykötélpályák, rakodó- és szállítóberendezések építése céljából. A vállalat mindennemű ipari ágakban előforduló mechanikai szállítóberendezések tervezésével foglalkozik. Az iparüzemek nagyfontosságú kérdéseinek szakzerű megoldását és kivitele a cégtagok hasonszakmákban működő nagy német és francia gyárakban szerzett tapasztalatai alapján biztosítva van.

BRUNNER I. L. ÉS TÁRSA

... gép, szerszám, műszaki és elektrotechnikai nagykereskedés ...

Széghelyeink:
BRUNNERIT,
BUDAPEST.

Egyike a **legrégibb, legnagyobb és legpontosabb** cégeknek. Évtizedek óta szállítója kincstári bányáknak és vasműveknek, a cs. és kir. közös hadseregnek és haditengerészetnek, m. kir. államvasutaknak, m. kir. posta- és távírdának, valamint számos magánüzemnek. — 1913—14. évi nagy árjegyzékünket **komoly vevőknek szívesen küldjük.**

Széghelyeink:
BRUNNERIT,
BUDAPEST.

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 19. SZÁM.

Fuzió. A *Budapesti Szivattyú- Gépgyár R.-T.* igazgatósága április 30-ra rendkívüli közgyűlést hív egybe, amelyen kimondatja a *Teudloff Díttrich P. gépgyár R.-T.*-gal való egyesülést. A szivattyú- és gépgyár, amely a régi Walsler-féle gyárból alakult át, alaptőkéjét 920.000 koronára szállította le, legutolsó mérlegében 419.412 korona veszteséget tüntet fel. A Teudloff és Díttrich-gyár, amely 1908-ban az Angol-Osztrák Bank égisze alatt szanáltatott és 1,2 millió koronás alaptőkéjének majdnem teljes lebélyezése után 660.000 koronára emelte fel a részvénytőkét, nyereséggel is dolgozik, sőt osztalékot is fizet. Mind a két gyár Angol-Osztrák Bank érdekkörébe tartozik.

Szállítások. A *Kolozsvári Ferenc őzséf Tuzem* 130.000 q I-ső minőségű *darabos szén* szállítási árlejtést. Ajánlatok május hó 8-ig adhatók be.

A *budapest—óbudai dohánnyár* igazgatósága az üzemelés 1913. évi július hó 1-től egy, esetleg három évre ötvenezer, 1914. és 1915. ékre évenként mintegy százhatvan ezer gőzfűtő ólokra teljesen alkalmas, I. minőségű nagyságu *párszén szállítására* hirdet árlejtést. Ajánlatok május hó 14-ig adhatók be.

A *máv. budapest-központi üzletrészteljesítő* pályázatot *det bazalt andesit, vagy gránit kockakő fejkő* szállítására. Szükség 123.000 darab 18/18/18 és 23.000 darab 18/27/18 cm. méretű bazalt andesit, vagy gránit kockakőre és 164.000 darab 18/18/13—14 cm. és 15.000 darab 18/27/13—14 cm. méretű bazalt andesit, vagy gránit fejkő. Ajánlatot lehet tenni kiírt mennyiség vagy csak egy tetszőleges mennyiségre is. Az ajánlatok május hó 3-ig adhatók be.

Pályázatok. A sóvár főbányahivatalnál rendszeresített I. osztályú *allisz* állásra pályázatot hirdetnek. A marosújvári kir. főbányahivatalnál megüresedett *mátsaesküldti* állásra pályázatot hirdetnek. A marosújvári főbányahivatal kerületében levő p. ajdi sóbányahivatalnál megüresedett *sótárnoki* állásra pályázatot hirdetnek. — A selmebányai m. kir. bányai igazgatóság alá tartozó selmebányai bányakerületi főpénztárnál üresedésbe jött *főpénztárnoki* állásra pályázatot hirdetnek.

Uj vasötvetet. A lapok megemlékeztek már dr. Brochers Vilmos tanárnak új vasötvetéről, amely mechanikai uton könnyen megmunkálható és emellett nagy kémiai ellenállással bír. Ily célra eddig chrómot adtak a vashoz.

Az ilyen vasötvetek azonban, még ha igen tetemes mennyiségű chrómot tartalmaznak is, nem bírnak minden esetben elegendő képességgel. A savak és savkeverékek chloridtartalmának pl. 5%-nál több alkálchloridtartalom esetén és az ebből keletkező más savakkal való átalakulási termékeknek tulságos megnövekedése esetén ugyanis, főleg ha oxidá óan együttható savak, mint például salétromsav csak csekély mennyiségekben vannak jelen, (pl. 2% és ennél kevesebb HNO₃). Ezen ötvözetek is végül oldhatókká lesznek.

Mindennemű savak és savkeverékek behatásával szemben tökéletesen ellenállóképes és ennek dacára mechanikus uton még megmunkálható ötvözeteket dr. Brochers professzor úgy állít elő, hogy szénmentes, vagy aránylag csak kis mennyiségű szenet tartalmazó, több mint 10% chrómtartalmu vaschrómötvetetekhez 2—5% molybdént ad.

Ezen molybdén-hozzáadás hatásának példájaként felemlíti a feltaláló, hogy egy olyan ötvözet, amely néhány lényegtelen alkatrészen kívül 60% chrómot, 35% vasat és 2—3% molybdént tartalmazott, a jó öntött vas szilárdsága és megmunkálhatósága mellett nemcsak hígított salétromsavban (2% és ennél kevesebb HNO₃), még sok alkálchlorid jelenlétében is, hanem még forrásban lévő királyvizben is teljesen oldhatatlan maradt.

A vaschrómötvetetek mechanikai tulajdonságaira is befolyással bír a molybdén hozzáadása, amennyiben ez az ötvözetek szövétének finomodását és sűrűsödését és ezzel szilárdságának fokozódását nagy mértékben elősegíti.

Vanadium és titán hasonló hatásuak, de nem hatnak oly föltűnően előnyösen, mint a molybdén.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A Tiefbau- und Kälteindustrie-A.-G. vormals Gebhardt und Koenig nordhauseni cég osztaléka előreláthatólag 15 százalékon felüli lesz.

A sziléziai bányász-sztrájk. A felső-sziléziai szénbányavidék bányászainak mintegy egyharmada sztrájkba lépett. A sziléziai bányák 125.000 munkást foglalkoztatnak, amiből most 56.451 bányász szüntette be a munkát. A vidék évi forgalma 415.000.000 métermázsa s ebből 120—140 milliót Ausztria és Magyarország fogyaszt el.

Német szén Franciaországban. A német kőszén kivitele Franciaországba 1912-ben közel 3 millió tonna volt. Az angol behozatal 8,132.000 tonnát tett ki, valamivel kevesebbet, mint az előző évben. Magában Párisban évi 500.000 tonna német szenet fogyasztottak el.

Katasztrófa. Fidelityville (Pennsylvania) egyik bányájában robbanás történt és utána a bányában nagy tüz támadt. A robbanás idején 100 ember volt a bányában. Eddig csak huszat mentettek ki és attól tartanak, hogy a többi bányász odaveszett.

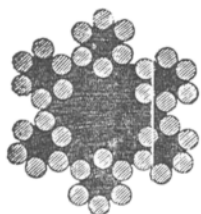
Az Aktiengesellschaft für Maschinenbau vormals Brand und Lhuillier brünni cég igazgatósága a folyó 14-én tartott igazgatósági ülésén elhatározta, hogy a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a 618.218 korona tiszta nyereségből részvényenként 26 korona osztalékot fizessen (a tavalyi 24 koronával szemben). A fönmaradó 102.165 koronát új számlára viszik át.

A Skoda közgyűlése. A Skoda művek Wienben tartott közgyűlése elhatározta, hogy az 5,656.421 korona tiszta nyereségből a tartalékalapra a normális 269.487 korona helyett 500.000 koronát fordít és részvényenként 28 korona osztalékot fizet.

FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, V. kerület, Vizafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvénnyek stb.

(13|2095|869|24.)

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKWIRTSCHAFT.

Aufschliessung mächtiger Kohlenlager. Die in *Pogwisdau* an der Grenze seit einigen Jahren nach Kohle vorgenommenen Bohrungen haben nunmehr zu einem äusserst glänzenden Resultate geführt. Diese Kohlenlager sollen die des Karwiner Reviers weit übertreffen. Mächtige Flöze von 8—10 m Stärke ziehen sich in grosser Breite in einer Tiefe von 5—800 m hin. Die Kohle selbst soll erstklassig sein. Mit dem Abbau und der Anlage von Schächten wurde bereits begonnen, und zwar seitens eines *deutsch-oesterreichischen* Konsortiums, das die Ausbeutung des neuen Kohlenreviers übernommen hat. Im Jahre 1909 interessierte sich auch der *ungarische Fiskus* für das *Pogwisdauer Kohlenfeld*, dessen Erwerbung für die ungarischen Staatsbahnen- und Eisenwerke projektiert war. Mit dem Scheiden des damaligen Ministerpräsidenten *Dr. Wekerle* aus dem Amte wurde aber auch dieses Projekt fallen gelassen, wodurch der Staat sich selbst sowie das Land um einen in den Händen gehaltenen unschätzbaren Vorteil gebracht hat. Es bleibt uns bloss die magere Genugtuung, dass die Bohrresultate das damalige Gutachten des kgl. ung. Oberingenieurs *Wilhelm Hies*, worin dieser den Wert des *Pogwisdauer Kohlenfeldes* überzeugend nachwies, glänzend rechtfertigen.

Verhüttung der Zinkerze. In der kürzlich in *Zalatna* stattgefundenen Jahresversammlung des Berg- und Hüttenmännischen Vereins wurde in Anregung gebracht, die Zinkerze Ungarns in Lande zu verhütten. Namentlich im Bereiche der Berghauptmannschaft *Zalatna* giebt es sehr reiche Lager von *Sphärit* (Zink)-Erzen, die indes bisher nicht aufgearbeitet wurden, weil man diesen Zweig der Hüttenindustrie vernachlässigte. Infolge Fehlens geeigneter Einrichtungen hätten die Erze zur Verarbeitung in das Ausland geschickt und von dort wieder hereingebracht werden müssen, was indes die teuren Frachtspesen nicht zulassen. Dabei beträgt der Wert des jährlich nach Ungarn eingeführten Zinkes ca 20 Millionen Kronen. Die gemachte Anregung zielt daraufhin, in der Nähe der nicht weit entfernten Erdgasleitung einen Hochofen zu bauen, die Zinkerze dorthin zu führen und zu verarbeiten. Der Vorschlag ist sehr gut, noch besser aber wäre die baldige Verwirklichung dieses Projektes.

Neuer heimischer Industriezweig. Nun ist auch die *Sägenindustrie* in Ungarn mit Erfolg heimisch geworden. Die Firma *Joh. Brandtner & Co. in Szentendr* begann vor ca 2 Jahren mit 1 Arbeiter und beschäftigt heute ca 70 Leute, was in dieser Branche schon einem grossen Betriebe entspricht. Herr *Brandtner*, der viele Jahre hindurch als technischer Leiter in den grössten Specialfabriken tätig war, so auch in *Remscheid*, dem Hauptsitze der *Sägenindustrie*, ist ein hervorragend tüchtiger Fachmann, der durch Fleiss, Energie und Lieferung bester Ausführung das Unternehmen gross gemacht hat. Die Firma erzeugt — nach *Remscheider Art* — *Kalt- und Warm-Kreissägen bis 2m Durchm.*, ferner *Cylindersägen, Holzkreissägen, Gattersägen* sowie alle im Gebrauch befindlichen Sägen und wird auch die Fabrikation von *Metallsägeblättern* aufnehmen. Ferner werden erzeugt alle Arten *Messer Trommelmesser, Hackschmesser* etc. Der Firma wurde auch die staatliche Subvention gewährt.

Bau einer neuen Fabrikanlage. Die „*Ericson*“ Elektrizitäts-A.-G. erbaut im I. Bez. *Fehérváry-ut* eine grossangelegte, modern eingerichtete Fabrik mit dem Kostenaufwande von 2 Millionen Kronen. Dieselbe soll noch heuer in Betrieb gesetzt werden und etwa 1.000 Arbeiter beschäftigen.

Neue Erdgasziegelei. Der königl. Kämmerer, Gutsbesitzer *Alexandre von Pekry* in *Dicsőszentmárton* beabsichtigt die Errichtung einer Ziegelei für Erdgasbetrieb. Zwecks Gasankauf sind Verhandlungen mit der neu gegründeten „*Erdgas A.-G. für das Komitat Kisküüllő*“ im Zuge.

Körösbányaer Kohlengewerkschaft. Die *Körösbányaer Kohlengewerkschaft* im *Hunyader Komitat* steht wegen Verkaufes ihrer Werke mit der *Deutschen Bohrgesellschaft in Berlin* in Unterhandlungen, die zu einem günstigen Resultate führen dürften. Ihre Produktion betrifft *Braunkohle*, die sich für Industriezwecke sehr gut bewährt.

Aktiengesellschaft Breittfeld, Danek & Co. In der Bilanzsitzung der *Maschinenbau-Aktiengesellschaft Breittfeld, Danek & Co.* wurde beschlossen, die Dividende auf das erhöhte Aktienkapital unverändert mit K 24, das ist 12 Prozent wie im Vorjahre, beantragen. Gleichzeitig wurde beschlossen, die Ausgabe von 11.000 Stück neuen Aktien zu K 200 Nominale, das ist eine Erhöhung des Gesellschaftskapitals von 11 auf 132 Millionen Kronen, zur weiteren Ausgestaltung der gesellschaftlichen Werke der Generalversammlung in Antrag bringen. Die neuen Aktien werden den alten Aktionären im Verhältnisse 1 angeboten werden.

Bromberger Maschinenbau-Anstalt G. M. b. H.

szállítóberendezések ❖ Prinzenthal bei Bromberg. speciális gyára

Transportörök, elevátorok, ❖ Szalagszállítók, függővasutak, szállítócsigák, felvonók, daruk. ❖ drótkötélpályák, rakodóberendezések,

kő- és köszéntörő és tároló berendezések stb. stb.

Minden nagyságu és teljesítményű berendezések tervezése és kivitele.

Prospektust és felvilágosítást kérjen a vezérképvisellettől:

Erdélyi József, Budapest, V.,

okl. gépészmérnök

Wahrman-u. 13.

Société Internationale de Metallurgie Nouvelle,
cég, mint a 49558. számú és

„Eljárás rézzel bevont acélemezeknek vagy lapoknak előállítására“

című magyar szabadalom, szabadalmának gyakorlatba-vétele céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres. Hajlandó a szabadalmat teljesen eladni, esetleg arra gyártási engedélyeket adni. — Bővebb felvilágosítás nyerhető **Dr. Wirkmann József és Bérczi Róbert** hites szabadalmi ügyvivők irodájában Budapest, VII. Erzsébet-körút 28.

VASKŐBÁNYÁK.

A jászóvári prépostság vaskőbányáit hosszabb időre
haszonbérbe adja.

Bérelni szándékozók forduljanak közvetlenül alulírottához, kitől ez ügyre vonatkozólag minden információt szerezhetnek.

Jászó, Abauj-Tornamagy.

Szekeress Fr. Ödön
jászóigkormányzó.

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

MŰSZAKI IRODA, SZERSZÁM és GÉPTELEP

Készleten teljesen új 35 44 HP. álló

Bolinders nyersolajmotor.

Közelebbi adatok és ár kívánatra.

BUDAPEST, VI., Váci-körút 53. (Saját ház.)

1723/913. számhoz.

Pályázat.

Az alulírott magyar kir. főbányahivatal kerületében alkalmazott sótermelési altisztek létemében kinevezés folytán megüresedett egy magyar kir. intéző

altiszti állásra

ezennel pályázat hirdetik.

Ezzel az állással évi egyezernégyszáz (1400) korona fizetés és személyi pótlék, természetben adott lakás, vagy ilyennek hiányában évi egyszázhatvan (160) korona lakbér, évi harminc (30) köbméter tűzifa és évi ötven (50) kilogramm sójárandóság élvezete van egybekötve.

Pályázóktól kifogástalan magaviseleten kívül megkívánatik, hogy a bányaiskolának jó sikerrel történt elvégzésén, esetleg a gőzgépezetők részére előírt szakvizsga letételén kívül a sóbányászat terén és a sóanyagkezelésben, illetve a gőz- és villamosgépek kezelése és karbantartása körül kellő elméleti és gyakorlati ismeretekkel birjanak, a hivatalos magyar nyelvet pedig szóban és írásban tökéletesen birják.

A szolgálati okmányokkal szabályszerűen felszerelt, sajátkezűleg irt és egy (1) koronás bélyeggel ellátott pályázati kérvények az állami só-, szén- és fém-bányászat szolgálatában állók által előjáró hivatalaik útján, magánbányászati szolgálatban állók által pedig — kik egészségi állapotukat közhatósági orvos által kiállított bizonyítvánnyal igazolni kötelesek — a városnak polgármestere, illetőleg a vármegyének főispánja útján, melynek területén laknak, jelen pályázati hirdetménynek a „Pénzügyi Közlöny“-ben történt megjelenésétől számítandó három (3) héten belül az alulírt m. kir. főbányahivatalnál benyújtandók.

Kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Aknaszlatina, 1913. évi április hó 19-én.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Magyar királyi főbányahivatal.

1913. évi 3774. szám.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatal a II. számú aknatelepéhez vezető

650 fm. ut építésével

kapcsolatos munkálatokra vonatkozólag ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az árlejtésen részt vehetnek mindazon hazai vállalkozók, akiknek üzletük gyakorlására hatósági engedélyük van.

A tervek és az ajánlati költségvetési minta, továbbá a pályázati feltételek Petrozsényban a m. kir. kőszénbányahivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, vagy pedig kívánatra az ajánlati költségvetési minta, az ajánlati és pályázati feltételek 10 korona előzetes beküldése után a pályázóknak megküldetnek.

Ajánlatok folyó évi

május hó 10-én

délelőtt 10 óráig alulirott hivatalnál nyújtandók be.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel, az ajánlatok mellékletei ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételt borítékban a következő felirással látandók el:

„Ajánlat a petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatal II. sz. aknatelepére vezető ut építésére.“

Ajánlat az összmunkára és csakis a kőszénbányahivatal által kiadott űrlapokon tehető. Ajánlattevő tartozik 1913. évi május hó 9-én déli 12 óráig bánatpénz gyanánt 1000 koronát avagy megfelelő értékű óvadékképes értékpapírt a petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatal pénztáránál letenni. Értékpapírok a budapesti áru- és értéktőzsdé legutóbbi jegyzet árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. A letett bánatpénzről a letéti nyugtát nem szabad az ajánlathoz csatolni. Az ajánlatok 1913. évi május hó 10-én délelőtt 10 órakor fognak a petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatalnál felbontatni. A felbontáson, illetőleg verseny tárgyaláson az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Távirat útján küldött, elkésve érkezett, kellőképp fel nem szerelt, vagy pedig szóbeli ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők ajánlatukkal a kereskedelemügyi minisztérium 1911. évi 28735. szám alatt kiadott és a középítkezési munkákra és azokkal kapcsolatos szállításokra vonatkozó feltételek szerint maradnak kötelezettségben.

A m. kir. kőszénbányahivatal fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők között tekintet nélkül az ajánlati összegre, illetve az egységárakra szabadon választhasson, esetleg az összes ajánlatokat elutasíthassa.

Petrozsény, 1913. évi április hó 21-én.

M. kir. kőszénbányahivatal.